

"งานวิชาการเพื่อรับใช้สังคม"

ปิยะวัตติ บุญ-หลง
สถาบันคลังสมองของชาติ

งานวิชาการในมหาวิทยาลัย

คณาจารย์ถูกปลุกฝังมาโดยตลอดว่าความก้าวหน้าทางวิชาการขึ้นอยู่กับงานวิจัยเท่านั้น และงานวิจัยที่ดีต้องตีพิมพ์ในวารสารวิชาการนานาชาติเท่านั้น

การสอนเป็นงานประจำที่ไม่มีรางวัล โดยเฉพาะการสอนระดับปริญญาตรีเป็นหน้าที่ที่ต้องทำ

การบริการวิชาการแก่ชุมชนเป็นความสมัครใจส่วนตัว

ผล : มหาวิทยาลัยมีผลงานตีพิมพ์มาก แต่ชุมชนและผู้ประกอบการไม่ได้ประโยชน์เท่าที่ควร

"เหตุใดคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยจึงไม่ทำงานวิชาการเพื่อรับใช้สังคม?"

การสำรวจพบว่า สาเหตุ 4 ลำดับแรกคือ

1. อาจารย์ไม่เห็นความสำคัญ (ไม่ใช่งานในหน้าที่ หรือ "ทำแล้วไม่ได้อะไร")

2. อาจารย์ไม่มีประสบการณ์ในการทำงานวิชาการแบบนี้ (ยาก ข้อมูลไม่พอ ต้องจัดการมาก และใช้เวลานาน)

3. อาจารย์ที่สนใจจะทำก็ไม่มีพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษาที่ดี

4. อาจารย์ไม่มีเวลา (มีภาระงานอื่นมาก)

การส่งเสริม "วิชาการเพื่อรับใช้สังคม"

"งานวิชาการเพื่อรับใช้สังคม"

โดย

"นักวิชาการเพื่อรับใช้สังคม"

เป้าหมาย

กรอบคิดเรื่อง "ความเป็นวิชาการ"

Scholarship Reconsidered (Boyer, 1990)

**1. Scholarship of
Discovery**
(Research)

**2. Scholarship of
Teaching**

**The forms of
"Scholarship"**

**3. Scholarship of
Application**

**4. Scholarship of
Integration**

The Scholarship of Discovery (Research)

มีพัฒนาการมานาน มีเกณฑ์คุณภาพ มีชุมชนวิชาการ มีสื่อกลาง (วารสารวิชาการ) มีการสื่อสารกับสังคม และมีการสร้างคนรุ่นใหม่เข้าสู่วงการอย่างต่อเนื่อง

แต่ควรขยายกรอบจาก "การค้นพบความรู้สากล (Cosmopolitan Discovery)" ไปสู่ "การค้นพบความรู้ที่เชื่อมโยงกับสังคมท้องถิ่น (Local Discovery)"

ต้องการระบบสนับสนุน เช่น เกณฑ์วิชาการ วารสารวิชาการ ระบบพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญงานแบบนี้

เป้าหมาย : นักวิจัยที่คลุกคลีกับสังคม
("The Engaged Researcher")

The Scholarship of Teaching (and Learning)

ใช้ “การสอนและการเรียนรู้ของนักศึกษา” เป็นหัวข้อ
ศึกษาวิจัย เช่น การเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างไร ภายใต้
เงื่อนไขอะไร มีปัจจัยอะไรหนุนเสริม และะวัดผลได้
อย่างไร

เงื่อนไขเหล่านี้แตกต่างกันตามสาขาวิชา และตาม
ภารกิจของมหาวิทยาลัย ดังนั้นจึงต้องพิจารณาโดยผู้รู้
ในสาขานั้นร่วมกับงานวิจัยทางครุศาสตร์

เป้าหมายคือ “อาจารย์ผู้เป็นนักวิชาการ”
 (“The Scholarly Teacher”)

The Scholarship of Application

“ผสมผสานความเชี่ยวชาญ (sharing of expertise)” ระหว่างผู้มีความรู้ทางวิชาการ กับเงื่อนไขในการใช้ และกับผู้ใช้ เป็นการแลกเปลี่ยนแบบสองทาง

ต้องมีผลงานที่สื่อสารให้ผู้เชี่ยวชาญในวงการนั้น (Peer) วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ถกเถียงกันได้ ไม่ใช่มีแต่ตัวชิ้นงาน

“ใครจะเป็น Peer สำหรับงานแบบนี้?”

เป้าหมายคือ “นักวิชาการที่ปฏิบัติเป็น”
 (“The Practicing Scholar”)

The Scholarship of Application

มหาวิทยาลัย

**“The Practicing
Scholar”**

กับ

**“The Reflective
Practitioner”**

The Scholarship of Integration

“Making connections across the disciplines and placing the disciplines in a larger context...”

“.....which illuminates ideas in new ways”

เช่น อุทกภัย

- ความรู้ด้านชลประทาน การจัดการเขื่อน ปริมาณฝน ความต้องการใช้น้ำในการเกษตร
- ความรู้ด้านภูมินิเวศ ระดับสูง ต่ำ ระบบคลอง ประตูน้ำ และความสามารถในการสูบน้ำ
- ความรู้ด้านพื้นที่ นิคมอุตสาหกรรม บ้านจัดสรร
- ความรู้เรื่องโลจิสติกส์
- ความรู้ด้านสังคม มวลชน

“นักวิชาการรับใช้สังคม”

1. นักวิจัยที่คลุกคลีกับสังคม

2. อาจารย์ผู้เป็นนักวิชาการ

“นักวิชาการรับใช้สังคม”

3. นักวิชาการที่ปฏิบัติเป็น

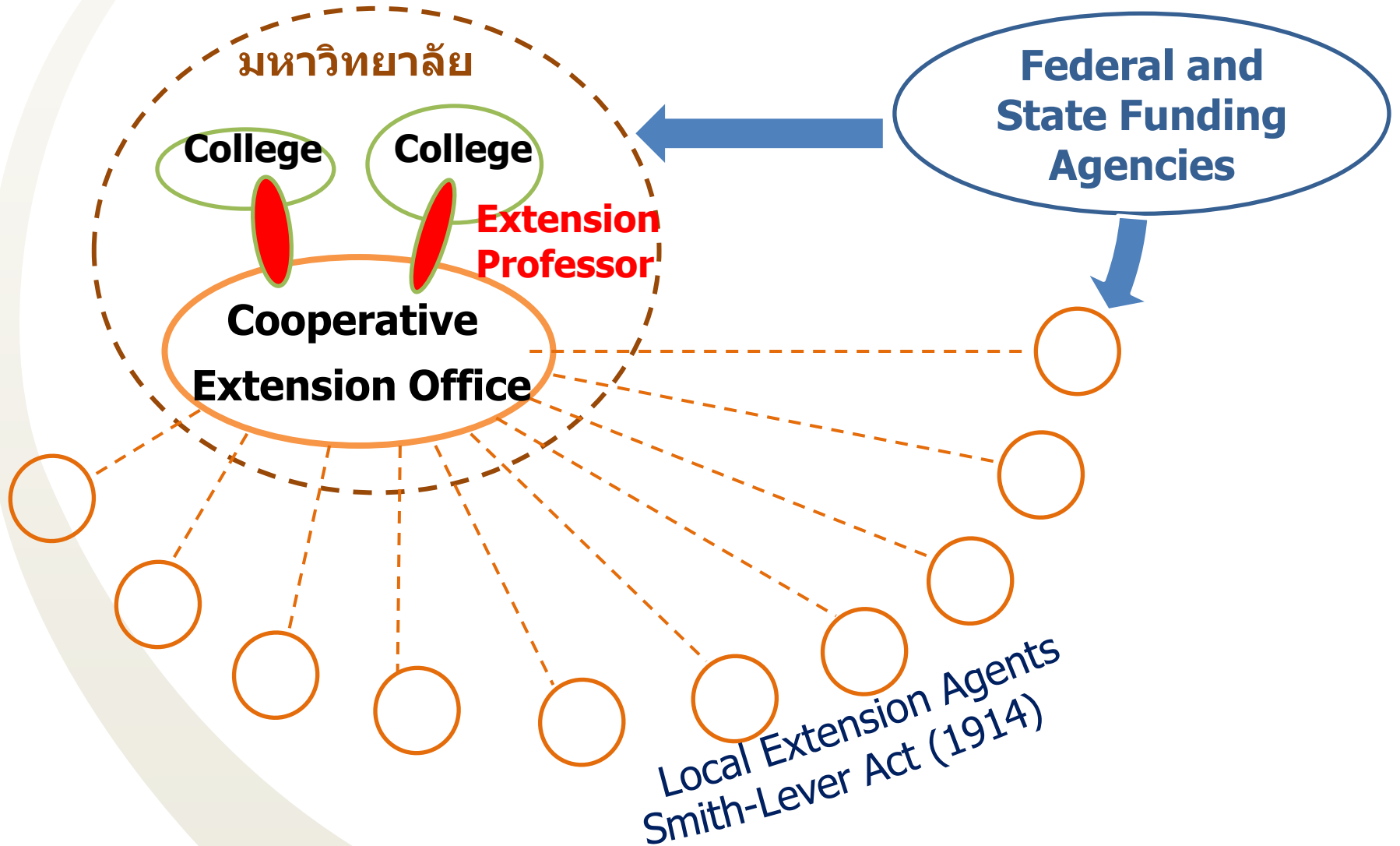
4. “คลังสมอง”

ตัวอย่างจากต่างประเทศ

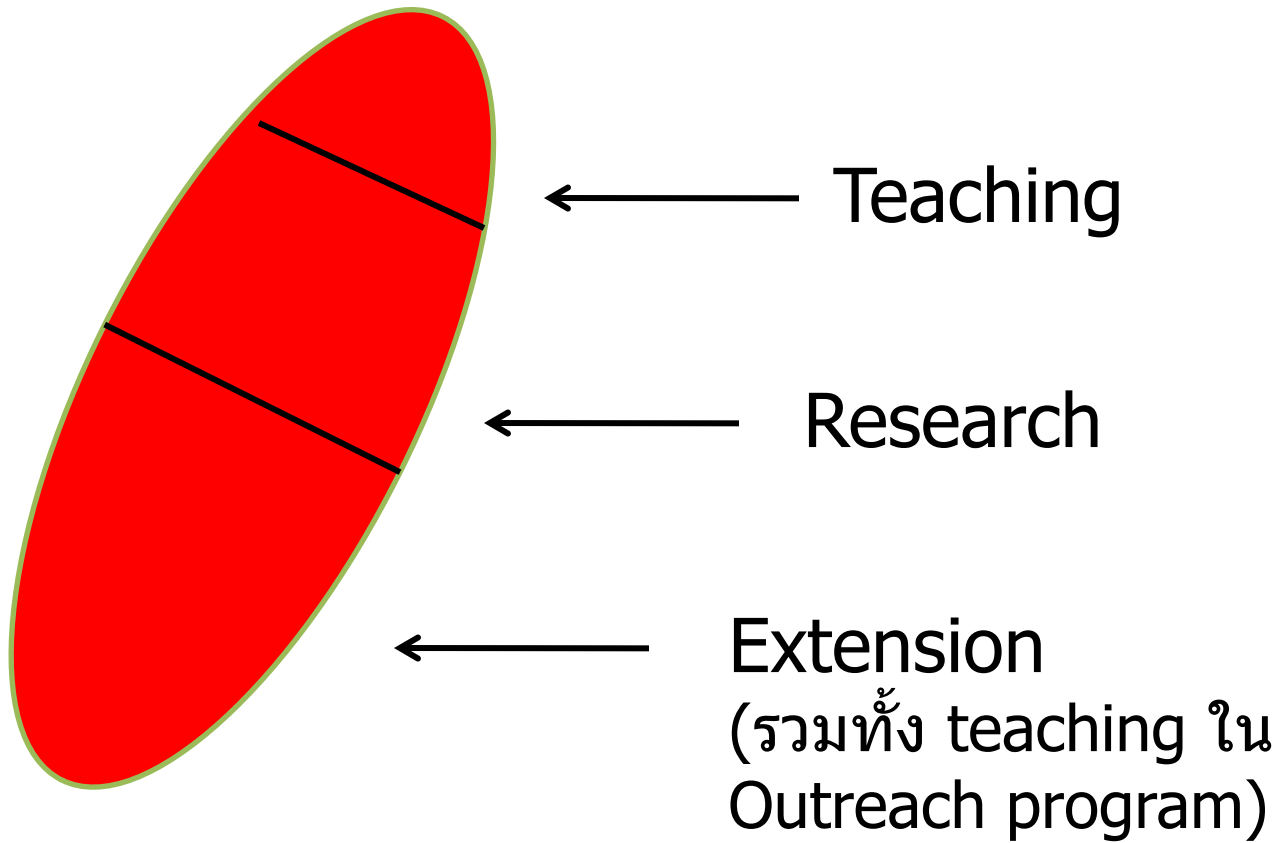
◆ “Extension Professor”

- มหาวิทยาลัยที่เป็น Land-grant ในสหรัฐมักจะมีตำแหน่งนี้ เพราะผูกพันกับการตั้งมหาวิทยาลัยตาม Morrill Act (1862)
- แต่มีเฉพาะบางสาขาวิชา เช่น Agriculture & Life Sciences, Environment & Natural Resources, Human Ecology, Nutrition และ Youth Development (4-H)
  - เกี่ยวข้องกับชีวิตของประชาชน
- สาขาอื่นๆ เช่น ศิลปะ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ จะมีอยู่ในรูปของ Continuing Education programs (teaching)

โครงสร้างของระบบ

Extension Professor

- ◆ **Maine is the most forested state in the U.S.** (89% forest area, 120,000 small owners)
- ◆ “Extension Professor in Forestry and Small-lot Management”
- ◆ 60% with Extension Office
- ◆ 40% with School (คณะ)
  - 20% Research
  - 20% Teaching
- ◆ 5-year contract (non-tenure)

ภารกิจและคุณสมบัติของ Extension Professor

- ◆ “Extension Faculty are responsible for providing the disciplinary expertise and statewide leadership for **educational outreach programs** conducted by Cooperative Extension staff...”
- ◆ “... a high level of ability to **identify needs**, establish program priorities and educational objectives, and to **design, conduct and evaluate** both disciplinary and interdisciplinary programs.
- ◆ Extension Faculty must also have acquired recognition for their **disciplinary leadership** and competence, and **maintain expertise** through appropriate professional development and professional association activities.”

ตัวชี้วัดคุณภาพงาน Extension

1. A coherent and focused outreach and/or extension agenda and programs that improve the skills, expertise and knowledge of the clientele
2. Innovation and creativity in delivering scientific principles and ideas to clientele
3. Scholarly work produced
4. Leadership and participation in interdisciplinary teams
5. Awards, honours, from professional bodies
6. Economic and social impact of the programs

- ◆ “Extension Professor” เป็น non-tenure track เน้น
  - Research and Teaching, or
  - Research and Extension
- ◆ ต้องมี minimum baseline activities 5 ด้าน
  - Advising
  - Teaching (classroom or extension programs)
  - Scholarly research
  - Public service
  - Service to the department, college and university (เช่น เป็นกรรมการ)
- ◆ เมื่อมีประสบการณ์แล้ว ภาระงานเหล่านี้อาจปรับได้

◆ Teaching Appointments

- Includes classroom teaching and advising students
- มีภารกิจการสอนมากมายต่างกันได้ เช่น
- **5-10% (Baseline)** : advising 10-15 undergrads per year, 1-2 grads per year, guest lecturing, committees
- **11-25%** : instructor in charge of at least one course
- **26-50%** : instructor in charge of at least two courses
- **>50%** : several classes, incl. large introductory courses, or director of program studies

◆ Research Appointments

- มีภารกิจมากน้อยต่างกันได้ แต่
- At least 30% initial research appointment for assistant professors
- 15-40% : Represents significant effort
- >40% : Represents leading responsibility or major effort

◆ Extension Appointments

- ตาม needs ของภาควิชา คณะ และมหาวิทยาลัย

◆ มีตำแหน่ง

- Extension Assistant Professor and Extension Specialist
- Extension Associate Professor and Extension Specialist
- Extension Professor and Extension Specialist

◆ เรียกว่า “**Non-regular**” Faculty

→ มีภารกิจเฉพาะด้าน (ไม่ต้องทำทั้ง teaching, research, และ service) มี 4 ประเภท

1. Research faculty (เช่น Asst. **Research** Professor)
2. Teaching Faculty (เช่น Asst. **Teaching** Professor)
3. Clinical/ Professional Practice Faculty (เช่น Asst. **Clinical** Professor หรือ Asst. **Professional** Professor)
4. Extension Faculty (เช่น Asst. **Extension** Professor)

◆ แต่ทุกประเภทได้รับ academic protection และ academic freedom เช่นเดียวกับ Regular Faculty

สรุปการเรียกชื่อตำแหน่งใน มหาวิทยาลัยต่างๆ

- ◆ **“Professor”**
- ◆ **“Extension Professor” = ศาสตราจารย์
สงเสริม?**
- ◆ **“Professional Professor” = ศาสตราจารย์
วิชาชีพ? (แพทย์ พยาบาล วิศวกรรม ครุศาสตร์
สถาปัตยกรรม บัญชี ฯลฯ)**
- ◆ **“Teaching Professor” = ?**
- ◆ **“Clinical Professor” = ศาสตราจารย์คลินิก**
- ◆ **“Research Professor” = ศาสตราจารย์วิจัย**

ข้อสังเกตเกี่ยวกับภารกิจของ Land-grant Universities

- ◆ เจตนาเดิมของ Morrill Act คือให้มีมหาวิทยาลัยในมลรัฐ เพื่อสร้างความรู้และถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชนในมลรัฐ ซึ่งเดิมไม่มีโอกาสเข้ามหาวิทยาลัย
- ◆ ในอดีตชีวิตของประชาชนผูกกับการเกษตร จึงเน้นที่ “agriculture and the mechanic arts” แต่ปัจจุบัน เศรษฐกิจของหลายมลรัฐไม่ได้ขึ้นกับการเกษตร
- ◆ ต้องตีความ “ภารกิจต่อประชาชน” ใหม่
- ◆ Land-grant จึงควรปรับตัวตอบสนอง needs เหล่านี้
- ◆ แต่เป็นโจทย์ที่ยังแก้ไม่ได้ รวมทั้งที่ Cornell ด้วย